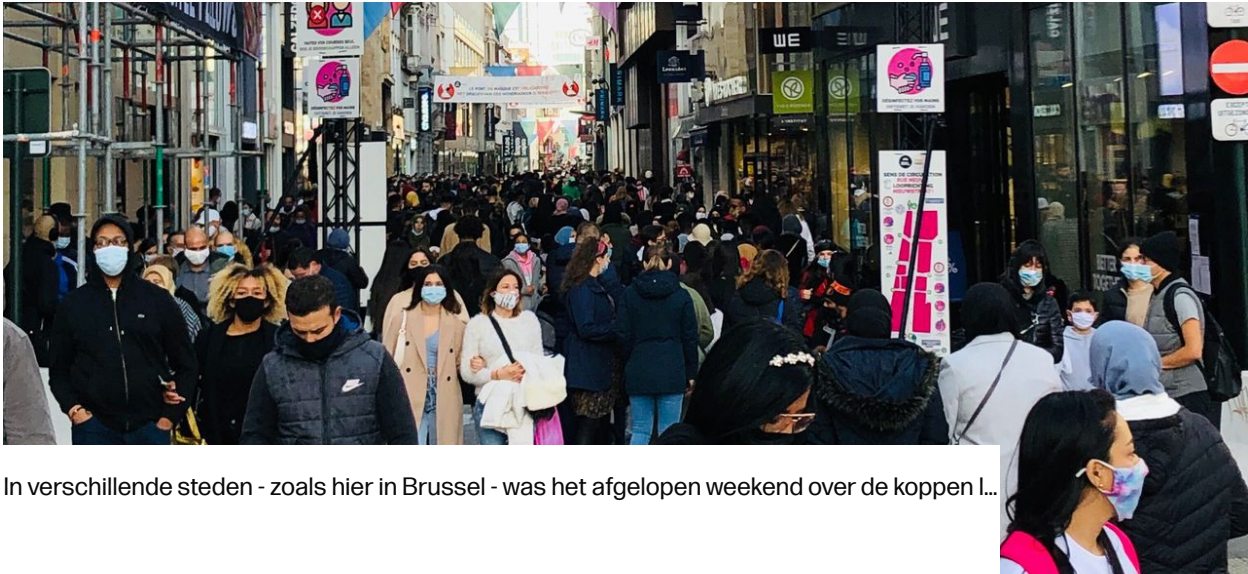

Dossier Coronacrisis

In verschillende steden - zoals hier in Brussel - was het afgelopen weekend over de koppen l...

Waarom gaan we nog snel massaal naar de winkels voor ze sluiten? En scheelt er dan iets met "ons gezond verstand"?

Massaal nog naar de winkels, voor ze weer voor een lange tijd sluiten. Zo leek het afgelopen weekend wel, als je de beelden van de grote winkelstraten in het land zag. Maar ligt de verantwoordelijkheid daarvoor nu bij de politiek (die de aangekondigde maatregelen gewoon sneller moest doorvoeren) of bij de burger (en "zijn gezond verstand", waar vaak naar wordt verwezen)? "Een conflict tussen het individuele belang op korte termijn en het collectieve belang op lange termijn", zegt psycholoog Maarten Vansteenkiste. En nog: "Een beschuldigende vinger werkt niet."

Zico Saerens

ma 02 nov 15:44

Het was niet de eerste keer, dat er enkele dagen zitten tussen de aankondiging en het invoeren van strengere maatregelen. Twee weken geleden werd op vrijdagavond aangekondigd dat de cafés en restaurants vanaf zondagnacht moesten sluiten. Gevolg Een stroom aan reservaties voor een plekje in dat bewuste weekend. Vorige vrijdag gingen we dan naar "een verstrengde lockdown", met onder meer de sluiting van niet-

essentiële winkels, al moesten zij pas vanaf vandaag de deuren sluiten. Gevolg? Drukke winkelstraten in verschillende steden, zowel zaterdag als zondag.

En ook tijdens de eerste golf zagen we hetzelfde, met de "lockdownfeestjes" op vrijdag maart, toen de cafés en restaurants om middernacht moesten sluiten. "Verschrikkelijk", zo klonk het lange tijd bij verschillende ministers. Telkens opnieuw werd en wordt er gekeken naar "de burger" en zijn "verantwoordelijkheidszin".

"Maar je moet toch al over veel zelfbeheersing beschikken om daar niet aan mee te doen", zegt Maarten Vansteenkiste. Hij is motivatiepsycholoog en adviseert met de werkgroep "psychologie en corona" de laatste maanden de regering. "Doordat de regering enkele dagen laat tussen de aankondiging en de invoering, krijg je een doelconflict: een conflict tussen het eigen belang op korte termijn - ik ga snel nog even "profiteren", tussen aanhalingstekens - en het collectieve belang op lange termijn. Het is niet eenvoudig om dan voor dat collectieve belang te kiezen."

Bekijk hier de beelden van afgelopen zaterdag in Gent. De tekst gaat voort onder de video.

Vansteenkiste vergelijkt het met snoep, dat je voor de ogen van een peuter zet, die er op zijn beurt niet mag aankomen. "Op een bepaald moment stuikt die zelfbeheersing in elkaar." Dan met een beschuldigende vinger naar "de burger" kijken, vindt Vansteenkiste dan ook geen goed idee. "Mensen de schuld geven, is niet het beste idee om ze op een duurzame manier te motiveren. Dat merk je ook bij politici die nu dreigen met boetes. Dat doen ze enkel omdat er bloedarmoede is op vlak van motivatie. Maar dat dreigen, is zeker niet de beste strategie. Je moet werken op een vrijwillig engagement en de kaart van solidariteit trekken. Oproepen tot verantwoordelijkheidszin is op zo'n moment niet genoeg."

Bekijk het gesprek met Maarten Vansteenkiste hier en lees voort onder de video:

“Mensen de schuld geven, is niet het beste idee om ze op een duurzame manier te motiveren.

"Het was veel eenvoudiger geweest om de maatregelen meteen te laten ingaan", zegt de psycholoog. Alleen zit je daar dan met het probleem dat alle nieuwe maatregelen in een Ministerieel Besluit moeten worden gegoten. Een besluit dat dan in het Staatsblad moet verschijnen, vooraleer de maatregelen ook effectief kunnen ingaan. "Het was een moeilijke oefening om te beslissen welke winkels essentieel en niet-essentieel waren", zo minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden (CD&V) daarover in "De zevende

dag". Gisterenmiddag was het besluit klaar. "Eerder lukte gewoon niet", valt vandaag te horen op haar kabinet.

"Maar je zou natuurlijk al die juridische stappen op voorhand goed kunnen voorbereiden zodat de maatregelen snel kunnen worden ingevoerd", zegt Vansteenkiste daarover. "Mensen begrijpen zo iets wel, als je het goed uitlegt. Alleen geef je hen nu in die twee dagen een misplaatste keuze die hun zelfbeheersing op de proef stelt." Bovendien had overheid ook kunnen meegeven wat mensen nu wél kunnen doen. "Sommige mensen weten gewoon niet hoe ze de vrijgekomen tijd nuttig kunnen besteden."

Ook op de Meir in Antwerpen was het dit weekend erg druk.

Hoe doen ze dat in andere landen?

- **Duitsland** kondigde afgelopen woensdag een "gedeeltelijke lockdown" (met onder meer de sluiting van cafés en restaurants) af, maar de maatregelen gaan pas vandaag in. "Hier en daar namen mensen het er wel nog eens van dit weekend en de restaurants waren volgeboekt", zegt correspondent Judith Van de Hulsbeek. "Maar dat er hier ook wat tijd tussen zit, is hier geen issue. De nationale maatregelen moeten juridisch in de deelstaatvorderingen worden geschreven en dat vraagt tijd. Anderzijds was het de afgelopen weken wel vreemd dat Bondskanselier Angela Merkel vroeg om zo weinig mogelijk mensen te zien, maar dat anderzijds alles wel nog open was. Dat gaf een vreemd signaal aan de bevolking."
- **Groot-Brittannië** zit op dezelfde lijn. Daar werden de maatregelen (met onder meer de sluiting van cafés, restaurants en niet-essentiële winkels) afgelopen zaterdag aangekondigd, ze gaan nu donderdag in. "Het was afgelopen weekend wel wat drukker, maar het is zeker niet zo dat er hier discussie over is", zegt

correspondent Tim De Wit. "De experts vroegen wel al eerder om een lockdown, maar er is nu geen kritiek te horen op het feit dat het toch nog enkele dagen wachten is."

- **Nederland** pakt het dan weer anders aan. Daar kondigden ze dinsdag 13 oktober een gedeeltelijke lockdown aan (met sluiting van cafés en restaurants), die dan een dag later om 22 uur inging. "Het was die woensdag best druk in sommige cafés", zegt correspondent Joris Van Poppel. "Maar op de meeste plekken viel het mee. Er was enkel commotie over een feest op het plein voor het parlement in Den Haag. Nederland geeft de sectoren een klein beetje tijd om zich voor te bereiden, maar niet veel. Daar heerst hier geen discussie over."

Nog een belangrijke kanttekening: de coronasituatie in deze landen is niet te vergelijken met die van ons. Bij ons zijn er per 100.000 inwoners meer besmettingen dan in de andere landen.

Tot slot: lang niet iedereen die dit weekend naar de winkel trok, deed dat enkel voor het plezier. "Sommige mensen hebben geen internet of kredietkaart en kunnen niet online shoppen (de komende weken, red.)", schreef viroloog Marc Van Ranst op Twitter. "Voor vele gezinnen is online winkelen veel duurder dan bij Primark of Action. Ik versta dat die mensen dit weekend wel winkelden."

"In de eerste lockdown hebben we gezien dat basisproducten duurder werden, omdat veel mensen aan het hamsteren waren geslagen", zegt Gert Van Tittelboom van Netwerk Tegen Armoede. "Veel mensen in armoede hebben schrik dat dat weer zal gebeuren. Maar dat betekent niet dat zij afgelopen weekend massaal naar de winkels trokken. Mensen met een beperkt budget zijn namelijk bang om besmet te raken of om een boel te krijgen. Zij zullen dus niet zo snel de drukte opzoeken."

Bekijk de reportage uit "Terzake" hier: